رویش روان شناسی، سال۱۲، شماره۲، شماره پیاپی ۸۳، اردیبهشت ۱۴۰۲
Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal(RRJ),12(2), 2023

نقش الگوهای تعاملی خانواده و خودکنترلی در پیش‌بینی وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در نوجوانان

The role of family communication patterns and self-control on dependence on social networks in adolescents

زهرا مافی (نویسنده مسئول)
کارشناسی ارشد، گروه مشاوره مدرسه، واحدکرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران.
ناهید هواسی سومار
استادیار، گروه روانشناسی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تعیین نقش پیش‌بین الگوهای تعاملی خانواده و خودکنترلی با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در نوجوانان انجام شد. پژوهش حاضر از لحاظ روش توصیفی- همبستگی بود. جامعه آماری شامل تمامی دانش‌آموزان دختر ۱۷-۱۵سال مشغول به تحصیل در مدارس دولتی دوره متوسطه دوم شهرستان آبیک در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بود؛ که ۲۵۸ نفر با روش نمونه‌گیری غیرتصادفی به صورت در دسترس انتخاب و از طریق شبکه‌های مجازی با استفاده از پرسشنامه‌های وابستگی به اینترنت (IAT) (یانگ، ۱۹۹۸) مقیاس تجدید نظر شده الگوهای ارتباطی خانواده (RFCP) (ریچی، ۱۹۷۲)، خودکنترلی (SCS) (تانجی و همکاران، ۲۰۰۴) ارزیابی شدند. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیری انجام شد. یافته‌های به دست آمده از آزمون همبستگی پیرسون نشان داد رابطه مثبت معناداری بین الگوی تعاملی گفت و شنود (P<۰/۰۱) و رابطه منفی معناداری بین الگوی تعاملی همنوایی (P<۰/۰۵) با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی وجود دارد. اما بین خودکنترلی با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی رابطه معنادار وجود ندارد. در واقع ۱۹درصد واریانس وابستگی به شبکه‌های اجتماعی براساس الگوهای تعاملی خانواده (گفت و شنود، همنوایی)، خودکنترلی نوجوانان قابل پیش‌بینی است. با توجه به یافته‌های به دست آمد می‌توان به منظور کاهش یا پیشگیری از وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در نوجوانان برنامه‌های ویژه به منظور بهبود الگوهای تعاملی خانواده تدوین نمود.

واژه‌های کلیدی: *الگوهای تعاملی خانواده، وابستگی به شبکه‌های اجتماعی، خودکنترلی، نوجوانان.*

Zahra Mafi*
Master's graduate University, Department of School counselor, Karaj Branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran. *zmafi509@gmail.com*
Nahid Havassi Somar
Assistant Professor, Department of Psychology, Karaj Branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran.

Abstract

The present study was conducted with the aim of determining the predictive role of family communication patterns and self-control with dependence on social networks in adolescents. The method of this study was descriptive-correlational. The statistical population of the study included all female students aged 15-17 years studying in second-grade public high schools in Abyek City in the academic year 2021-20211. Using a non-random sampling method, 258 people were selected and they were evaluated via virtual networks using the Internet addiction test (IAT) (Yang,1998), the revised family communication pattern (RFCP) (Ritchie, 1972), and the self-control scale (SCS) (Tangney et al., 2004). The results of the Pearson correlation test revealed a significant positive relationship (P<0.01) between the communication pattern of conversation and dependence on social networks, and a significant negative relationship (P<0.05) between the communication pattern of conformity and dependence on social networks. But there is no significant relationship between self-control and dependence on social networks. In fact, 19% of the variance of dependence on social networks can be predicted based on family interaction patterns (dialogue, conformity), and the self-control of teenagers. Paying attention to the findings, in order to reduce or prevent dependence on social networks in teenagers, special programs can be developed to improve family interaction patterns.

Keywords: *family communication patterns, dependence on social networks, self-control, adolescents.*

نوع مقاله : پژوهشی	دریافت : دی ۱۴۰۱	پذیرش: بهمن ۱۴۰۱	ویرایش نهایی: اردیبهشت ۱۴۰۲

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-13]

[DOR: 20.1001.1.2383353.1402.12.2.10.6]

مقدمه

گسترش فناوری‌های نوین در عرصه الکترونیک و رایانه باعث سرعت و دقت در کارها و گسترش ارتباط شده، به گونه‌ای که کره زمین را به دهکده جهانی تبدیل کرده است (مادوکو و ابوشنب[۱]، ۲۰۲۲). یکی از مهم‌ترین و موفق‌ترین برنامه‌های اینترنتی شبکه‌های اجتماعی هستند که در مدت زمانی کوتاه به سرعت رشد کرده‌اند و روز به روز میان افراد محبوبیت بیش‌تری یافته‌اند (دی توماسو[۲] و همکاران، ۲۰۲۰). نی[۳] و همکاران (۲۰۱۹) استفاده نامناسب از شبکه‌های اجتماعی را موجب اعتیاد و وابستگی به آن می‌دانند که معمولاً چهار نوع پیامد منفی در زمینه‌های مشکلات هیجانی، مشکلات ارتباطی، مشکلات عملکردی و مشکلات سلامتی به دنبال دارد. بسیاری از پژوهشگران، پزشکان و روان‌پزشکان جنبه‌های آسیب شناختی استفاده از اینترنت و شبکه‌های اجتماعی مجازی را به عنوان پریشانی روانی و اختلال در عملکرد می‌دانند که به صورت جهانی مطرح است. اشتغال ذهنی به اینترنت، ولع برای استفاده از آن، از دست دادن عملکرد سودمند، انزوای اجتماعی، تحمل و از دست دادن کنترل از عواقب منفی استفاده وابستگی به اینترنت و شبکه‌های اجتماعی است (برند[۴] و همکاران، ۲۰۲۱). گزارش‌های جهانی نشان می‌دهد که بیش از ۴۵ درصد از افراد، کاربر مداوم شبکه‌های اجتماعی هستند و ۹۷ درصد دانش‌آموزان دست کم از یک شبکه اجتماعی شامل یوتیوب، فیس‌بوک، اینستاگرام یا اسنپ چت استفاده می‌کنند (نورکوویچ[۵] و همکاران، ۲۰۱۸). در ایران نیز طبق گزارش سازمان ملی جوانان تعداد کاربران اینترنت در مدارس و دانشگاه‌ها ممکن است در روز به ۱۵ میلیون نفر برسد و شیوع وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در این افراد بسیار بالاست (مرادی و همکاران، ۱۳۹۸). نتایج پژوهش موسوی (۱۳۹۹) نیز شیوع کلی وابستگی به اینترنت و وضعیت شبکه‌های اجتماعی را در میان نوجوانان و جوانان ایرانی ۴/۲ درصد و برحسب جنسیت در پسران ۹/۲ و در دختران ۲ درصد و برحسب گروه‌های سنی در نوجوانان ۵/۲ و در جوانان ۳/۲ درصد گزارش نموده است. بنابراین نوجوانان از جمله اقشار آسیب‌پذیر جامعه در مقابل دنیای اینترنت و فضای مجازی هستند. حضور در دنیای مجازی می‌تواند تا مرحله اعتیاد به آن پیشروی داشته باشد، که امروزه با عنوان اعتیاد رفتاری از آن یاد می‌شود (رامف[۶] و همکاران، ۲۰۱۹). بررسی مطالعات پیشین دلالت بر این دارد که بریدن از دنیای واقعی و استفاده آسیب‌زا از اینترنت و حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی با اختلات خلقی، پرخاشگری و تکانشگری همراه است (آگباریا[۷]، ۲۰۲۱؛ جین[۸] و همکاران، ۲۰۲۰؛ و هدلینگتون[۹]، ۲۰۱۷) که این تغییرات خلقی و رفتاری می‌تواند بستر مناسبی برای خطرجویی در نوجوانان باشد.

براساس مطالعات انجام شده عوامل تأثیرگذار بر گرایش نوجوانان به اینترنت و شبکه‌های اجتماعی به سه دسته عوامل فردی، اجتماعی- محیطی، و عوامل مربوط به اینترنت تقسیم می‌شوند. از عوامل روانشناختی فردی که به نظر می‌رسد رابطه قوی با توانایی مدیریت استفاده از اینترنت داشته باشد، خودکنترلی است؛ که توانایی مقاومت در برابر وسوسه‌ها، تغییر افکار، احساسات و رفتارهای خود یا برای نادیده گرفتن تکانه‌ها و عادات تعریف شده است که اجازه می‌دهد فرد، خود را برای برآورده کردن انتظارات، پایش و تنظیم کند (گیلبارت[۱۰]، ۲۰۱۸). براساس یافته‌های پژوهش‌ها، نوجوانانی که دارای خودکنترلی کمتری هستند، با احساس ناامیدی، افسردگی و بی‌علاقگی مواجه‌اند؛ چراکه کنترل ضعیف هیجانات ناخوشایند در افرادی که از خودکنترلی پایینی برخوردارند، موجب عدم سازگاری و انطباق ضعیف‌تر آنان خواهد شد (روبیو-تامیو[۱۱] و همکاران، ۲۰۲۰). افراد با خودکنترلی پایین، هیجاناتشان را به شدت و به صورت عمیق تجربه می‌کنند، نسبت به افراد دیگر به صورت شدیدتری واکنش نشان می‌دهند و این حالت خلقی خود را به مدت بیشتری نگه می‌دارند (مویلانن دالنگ[۱۲] و همکاران، ۲۰۲۱)؛ زیرا این افراد به علت اجتناب از سبک‌های مواجهه و کنار آمدن می‌توانند دچار ناسازگاری اجتماعی شوند. خودکنترلی بین عناصر تشکیل دهنده رخدادهای رفتاری با درنگ‌های زمانی (به تعویق انداختن کار) پلی برقرار می‌کند (پالم[۱۳] و همکاران، ۲۰۲۱). درصورتی که بین رخدادهای محیطی و رفتاری که فرد انجام می‌دهد فاصله‌ای

1 Maduku & Abu-Shanab
2 Di Tommaso
3 Nie
4 Brand
5 Neverkovich
6 Rumpf
7 Agbaria
8 Jain
9 Hadlington
10 Gillebaart
11 Robayo-Tamayo
12 Moilanen
13 Palm

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1402.12.2.10.6]

نباشد یا فاصله کمی باشد، احتیاجی به خودکنترلی نخواهد بود (جیا[1] و همکاران، ۲۰۱۹)؛ بنابراین سازمان‌دهی در عرض زمان یکی از ویژگی‌های مهم، خودکنترلی است (رای[2]، ۲۰۱۹). براساس نتایج پژوهش سینها[3] و همکاران (۲۰۲۱)، آگباریا (۲۰۲۱)، آذرپور و همکاران (۱۴۰۰)، مصطفائی (۱۴۰۰) و منصوری و فرهادی (۱۳۹۸) بین خودکنترلی با استفاده آسیب‌زا از اینترنت و بازی‌های رایانه‌ای رابطه منفی معناداری وجود دارد.

از عوامل اجتماعی-محیطی که به نظر می‌رسد بر وابستگی به شبکه‌های اجتماعی نقش دارد، الگوهای تعاملی خانواده[4] است. از نظر متیو[5] و همکاران (۲۰۱۸) رفتارهای وابستگی در اشکال مختلف در بین خانواده ها شیوع بیشتری دارد و ممکن است عوامل مختلفی نظیر مهارت‌های ضعیف والدین، مسائل ساختاری و روابط خانواده و فرهنگ اجتماعی و اقتصادی خانواده در شکل‌گیری وابستگی فرزندان دخیل باشند. الگوهای تعاملی خانواده مدلی از رفتار را ارائه می‌دهد که مهارت‌ها و رفتارهای ارتباطی فرزندان را شکل می‌دهد. به عبارت دیگر، محیط تعاملی درون خانواده بر رفتارهای ارتباطی اعضای خانواده و همچنین ادراک آنها از واحد خانواده تأثیر می‌گذارد (نوکولو و اوسموگی[6]، ۲۰۲۱). ریچی و فیتزپاتریک[7] (۱۹۹۰) دو بعد زیربنایی در الگوی ارتباطات خانوادگی را جهت‌گیری گفت و شنود[8] و جهت‌گیری همنوایی[9] معرفی می‌کنند. در خانواده‌هایی که گفت وشنود وجود دارد، اعضای خانواده شرایط صمیمانه‌ای را فراهم می‌آورند که در آن، همهٔ اعضای خانواده تشویق به شرکت آزادانه و راحت در تعامل، بحث و تبادل نظر درباره طیف وسیعی از موضوعات می‌شوند. در اینگونه خانواده‌ها عقاید متنوع و متفاوت مورد پذیرش قرار می‌گیرد و فرزندان ضمن احترام به والدین می‌توانند به مخالفت با آنان بپردازند. جهت‌گیری همنوایی به این معناست که روابط خانواده بر همسان بودن بازخوردها، ارزش‌ها، عقاید و اجتناب از تعارض تأکید می‌کند (به نقل از هورستمن[10] و همکاران، ۲۰۱۸). نتایج پژوهش‌ها (فریرا[11] و همکاران، ۲۰۲۰؛ بندر[12] و همکاران، ۲۰۲۰؛ زین[13] و همکاران، ۲۰۱۸؛ ولی‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۹؛ صدری دمیرچی و همکاران، ۱۳۹۹؛ خانجانی و همکاران، ۱۳۹۸؛ کرامتی و همکاران، ۱۳۹۸) نقش روابط خانوادگی نامناسب، جو عاطفی خانواده، پایگاه فرهنگی و اقتصادی خانواده، عملکرد خانواده، تاب‌آوری ادراک شده خانواده، سبکهای فرزندپروری والدین را بر اعتیاد به اینترنت، بازی‌های آنلاین، گرایش به فضای مجازی بررسی و تأیید کردند.

با توجه به مطالب فوق و از آنجا که از نظر بسیاری از محققان وابستگی به اینترنت و شبکه‌های اجتماعی به یک معضل روانشناختی-اجتماعی تبدیل شده است (ویدرهولد[14]، ۲۰۱۸؛ گریفیتس[15]، ۲۰۱۸؛ دونیون و همکاران[16]، ۲۰۱۸) که منجر به بروز آسیب‌های نوظهور شده و می‌تواند زمینه‌ساز نوع جدیدی از آسیب‌های اجتماعی روانی باشد، برنامه‌ریزی برای شناسایی، پیشگیری و کاهش آسیب‌های نوظهور لازم و ضروری است؛ و دست‌یابی به این مهم نیازمند شناسایی عوامل فردی و محیطی مؤثر بر گرایش و وابستگی به آن است. براین اساس و از سویی نظر به اهمیت دوره نوجوانی بعنوان دوران هویت‌یابی واستقلال طلبی نوجوان و نقش و اهمیت خانواده و ویژگی‌های فردی این دوره، پژوهش حاضر با هدف تعیین نقش پیش بین الگوهای تعاملی خانواده و خودکنترلی در وابستگی به شبکه‌های اجتماعی نوجوانان انجام شد.

روش

روش پژوهش حاضر توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی دانش‌آموزان دختر ۱۷-۱۵ سال مشغول به تحصیل در مدارس دولتی دوره متوسطه دوم شهرستان آبیک در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱؛ با استفاده از نرم‌افزار SPSS Sample Power حجم نمونه تعیین شد. سپس ۲۵۸ نفر با روش نمونه‌گیری غیرتصادفی به صورت در دسترس وارد مطالعه شدند. به این صورت که پس از

1 Jia
2 Rai
3 Sinha
4 Family Communication Patterns
5 Mathew
6 Nwokolo, & Osemwegie
7 Ritchie, & Fitzpatrick
8 Conversation orientation
9 Conformity orientation
10 Horstman
11 Ferreira
12 Bender
13 Xin
14 Wiederhold
15 Griffiths
16 Dongyun

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1402.12.2.10.6]

کسب مجوز از اداره آموزش و پرورش شهرستان آبیک، و مراجعه به مدارس و ارائه توضیحاتی در زمینه اهداف و اصول اخلاقی پژوهش و همچنین بررسی پرسشنامه‌ها توسط مسئولین مدارس، دو مدرسه (شهید بنیانیان و حضرت مریم) که موافقت خود را جهت همکاری در پژوهش اعلام کردند انتخاب و لینک پرسشنامه‌ها از طریق فضای مجازی واتساپ و تلگرام برای دانش‌آموزان ارسال شد. ملاک‌های ورود به پژوهش عبارت بود از: دامنه سنی ۱۸-۱۶ سال، رضایت آگاهانه؛ همچنین ملاک‌های خروج از پژوهش شامل عدم تمایل به شرکت و ادامه همکاری در پژوهش، نقص در تکمیل پرسشنامه‌ها بود. پس از انتخاب گروه نمونه، پرسشنامه‌های به صورت آنلاین از طریق شبکه‌های اجتماعی واتساپ و تلگرام بواسطه معاونین مدارس طی مدت ۲ ماه در اختیار دانش‌آموزان مدارس قرار گرفت. ابتدا توضیحاتی درباره هدف و اصول اخلاقی پژوهش ، نحوه پاسخ دهی به سؤال‌ها ارائه شد. از ملاک ها و نکات اخلاقی پژوهش تأکید بر محرمانه بودن اطلاعات و حفظ رازداری، عدم نیاز به نوشتن نام و نام خانوادگی در بالای پرسشنامه‌ها، ایجاد اطمینان در پاسخگویی به سؤال‌ها و ابهامات موجود، تأکید بر امکان انصراف از رضایت خود و عدم تداوم همکاری در هر مقطعی از پژوهش بود. در مدت زمان در نظر گرفته شده (۲ ماه) تعداد ۲۷۱ دانش‌آموز به پرسشنامه‌ها پاسخ گفتند. پس از بررسی پرسشنامه‌ها با احتساب پرسشنامه‌های ناقص در نهایت حجم نمونه نهایی به ۲۵۸ نفر کاهش یافت. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندمتغیری بوسیله نرم افزار SPSS نسخه ۲۳ انجام شد.

ابزار سنجش

وابستگی به اینترنت (IAT)[1]: پرسشنامه‌ای خودگزارشی که توسط یانگ در سال ۱۹۹۸ ساخته شده است. این پرسشنامه در ۲۰ آیتم پنج گزینه‌ای طراحی شده و به روش طیف لیکرت پنج گزینه‌ای نمره‌گذاری می‌شود که گزینه‌های آن از هرگز= ۱ تا همیشه=۵ طراحی شده است. هر چه نمره‌ی فرد بیشتر باشد وابستگی و اعتیاد او به اینترنت بیشتر خواهد بود. نمرات پرسشنامه به چهار طبقه کاربر معمولی، کاربر دارای اعتیاد خفیف، کاربر دارای اعتیاد متوسط و کاربر دارای اعتیاد شدید به اینترنت تقسیم‌بندی شد. یانگ (۱۹۹۸) روایی صوری با شخص اهمیت آیتم‌ها سنجیده و برای همه گویه‌ها شاخص دارای اهمیت بالاتر از ۱/۵ و روایی محتوایی با شاخص CVR و CVI بررسی و برای همه آیتم‌ها بالاتر از ۰/۸۰ به دست آمده است. همچنین میانگین شاخص روایی محتوایی S-CVI/Ave و CVR به ترتیب ۰/۸۹ و ۰/۹۲ گزارش شده است. پایایی درونی پرسشنامه را بالای ۰/۹۲ گزارش نموده است (مان سالی[2]، ۲۰۰۶) . کیم[3] و همکاران (۲۰۱۰) آلفای کرونباخ ۰/۹۰ را برای این پرسشنامه گزارش نموده است. روایی و پایایی پرسشنامه در ایران توسط علوی و همکاران (۱۳۸۹) مورد تأیید قرار گرفته و نتایج زیر به دست آمده است: روایی محتوایی آزمون با ارایه به ۱۰ نفر متخصص (۵ روان‌پزشک و ۵ روان‌شناس) مورد تأیید قرار گرفت. روش تحلیل عاملی به منظور بررسی روایی سازه پرسشنامه به شیوه تحلیل مؤلفه‌های اصلی با چرخش واریماکس برای پرسشنامه ۵ عامل ۱) مشکلات اجتماعی (بارهای عاملی ۰/۴۰ تا ۰/۷۶)، ۲) تأثیر بر عملکرد (بارهای عاملی ۰/۴۷ تا ۰/۷۶)، ۳) فقدان کنترل (بارهای عاملی ۰/۴۰ تا ۰/۷۳)، ۴) استفاده مرضی از چت روم (بارهای عاملی ۰/۶۳ تا ۰/۸۹) و ۵) بی توجهی به وظایف شغلی و تحصیلی (بارهای عاملی ۰/۵۰ تا ۰/۸۰) را استخراج کرد. ضریب آلفا برای ۵ عامل به دست آمده به ترتیب عبارت از عامل اول α=۰/۸۱ ، عامل دوم α=۰/۷۳ ، عامل سوم α=۰/۷۵ ، عامل چهارم α=۰/۷۴ ، و عامل پنجم α=۰/۶۲ به دست آمده است. و روایی محتوایی آزمون با ارائه به ۱۰ نفر متخصص (۵ روان‌پزشک و ۵ روان‌شناس) مورد تأیید قرار گرفت. روایی همگرا با پرسشنامه تشخیصی یانگ (YDQ)[4] محاسبه و ضریب همبستگی آن r=۰/۵۰ به دست آمده است. تعیین اعتبار درونی پرسشنامه با روش تنصیف با استفاده از نمرات، زوج و فرد کردن و همچنین ضریب همبستگی ۰/۷۲ گزارش شده است. به منظور تعیین پایایی از روش باز آزمایی با فاصله زمانی دوهفته تا یک ماه استفاده و ضریب همبستگی دوبار اجرا ۰/۸۲ گزارش شده است. آلفای کرونباخ در پژوهش حاضر ۰/۷۶ به دست آمد.

مقیاس تجدیدنظر شده الگوهای ارتباطی خانواده (RFCP)[5]: یک مقیاس خودسنجی که توسط ریچی و فیتزپاتریک[6] (۱۹۹۰) تهیه شد و در سال (۲۰۰۲) توسط کوئرنر[7] و فیتزپاتریک مورد تجدید نظر قرار گرفت. دارای ۲۶ گویه و دو بعد الگوی ارتباطی ۱) گفت و شنود و ۲)

1 internet addiction test
2 Man Sally
3 Kim
4 Young's diagnostic questionnaire (YDQ)
5 revised family communication pattern (RFCP)
6 Retchie & Fitzpatrick
7 Koerner

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1402.12.2.10.6]

همنوایی است. پاسخ به گویه‌ها به صورت پنج درجه ای لیکرت (کاملاً موافقم=۵ تا کاملاً مخالفم=۱) تنظیم شده است. ۱۱گویه اول مربوط به بعد همنوایی با حداقل ۱۱ نمره و حداکثر ۵۵، و ۱۵ گویه بعد مربوط به بعد گفت و شنود با حداقل ۱۵ نمره و حداکثر ۷۵ می‌باشد. ریچی و فیتزپاتریک (۱۹۹۰) در مطالعه‌ای مقدار آلفای کرونباخ زیرمؤلفه جهت‌گیری همنوایی را ۰/۸۹ و مقدار آلفای کرونباخ جهت‌گیری گفت و شنود را در دامنه ۸۴ تا ۰/۹۲ گزارش کردند (فیتزپاتریک، ۲۰۰۴). کوئرنر و فیتزپاتریک (۲۰۰۲) روایی محتوایی که از طریق شاخص روایی محتوا (CVI=۷۹ و CVR=۴۹)، ملاکی (r=۰/۵۹) و روایی افتراقی با پرسشنامه سازگاری متقابل اسپانیر[1] (۱۹۷۶) از طریق همبستگی پیرسون ۰/۲۶- گزارش کردند. در ایران نیز کوروش نیا و لطیفیان (۱۳۸۶) از تحلیل عاملی به روش مؤلفه‌های اصلی استفاده کرده‌اند. اندازه کفایت نمونه را ۰/۸۵ و ضریب آزمون کرویت بارتلت را ۴۹/۲۳۱۹ بدست آورده‌اند که در سطح P< ۰/۰۰۵ معنادار بوده است. همچنین همبستگی ابعاد با نمره کل به ترتیب ۰/۷۵ و ۰/۴۴ گزارش شده است علاوه بر این جهت‌گیری گفت و شنود با مقیاس توجه ۰/۷۴ و جهت‌گیری همنوایی با مقیاس حمایت بیش از حد یا کنترل ۰/۴۹ همبستگی معنادار دارد. در پژوهش حاضر نیز پایایی با روش آلفای کرونباخ در مورد جهت‌گیری گفت و شنود ۰/۸۱ و جهت‌گیری همنوایی ۰/۸۹ به دست آمد.

پرسشنامه خودکنترلی (SCS)[2]: این پرسشنامه توسط تانجنی[3] و همکاران (۲۰۰۴) با هدف سنجش میزان کنترل افراد بر خودشان ساخته شده و دارای ۳۶ ماده است. پاسخگویی به سؤال‌ها از نوع لیکرت به صورت پنج گزینه‌ای (هرگز=۱ تا بسیار زیاد=۵) تنظیم شده است. عبارات ۱، ۲، ۳، ۵، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۳، ۱۵، ۱۶، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۲، ۲۴، ۲۷، ۲۸، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، و ۳۴ بطور معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. حداکثر نمره در این پرسشنامه ۱۸۰ و حداقل ۳۶ است و نمره بالاتر بیانگر خودکنترلی بیشتر در فرد است. در پژوهش تانجی و همکاران (۲۰۰۴) پایایی بازآزمایی پرسشنامه را با فاصله دو هفته ۰/۸۹ و همبستگی این آزمون با آزمون مطلوبیت اجتماعی ۰/۵۴ تا ۰/۶۰ و پایایی آن با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۹ گزارش کردند. در ایران موسوی مقدم و همکاران (۱۳۹۴) ضریب پایایی پرسشنامه را با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۲ گزارش کرده است. در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ پرسشنامه ۰/۷۵ به دست آمد.

یافته‌ها

۲۵۸ نوجوان با میانگین و انحراف معیار سنی ۱/۹۲ ± ۱۶/۲ در این مطالعه شرکت نمودند. جدول ۱ ماتریس همبستگی ، میانگین ، انحراف معیار ، کجی و کشیدگی متغیرهای الگوهای تعاملی خانواده (گفت و شنود، همنوایی)، خودکنترلی، وابستگی به شبکه‌های اجتماعی را نشان می‌دهد.

جدول ۱. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیر	۱	۲	۳	۴
گفت و شنود	۱			
همنوایی	۰/۲۵**	۱		
خودکنترلی	۰/۱۳*	۰/۲۲**	۱	
وابستگی به شبکه‌های اجتماعی	-۰/۴۳**	۰/۱۴*	-۰/۱۰	۱
میانگین	۲۴/۴۶	۳۹/۶۱	۱۰۶/۹۳	۳۹/۱۹
انحراف معیار	۱۱/۶۰	۱۱/۰۵	۷/۲۰	۱۳/۴۸
کجی	۰/۵۲۲	۰/۲۴۱	۰/۲۲۰	۰/۷۲۴
کشیدگی	-۰/۶۰۸	-۰/۱۱۵	۰/۰۷۲	-۰/۱۳۱

**P<۰/۰۱ *P<۰/۰۵

در جدول ۱ نتایج ضریب همبستگی پیرسون نشان داد، بین الگوی تعاملی گفت و شنود با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی همبستگی منفی و معنادار، و بین الگوی تعاملی همنوایی با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی همبستگی مثبت و معنادار وجود دارد. اما بین خودکنترلی با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی همبستگی معناداری وجود ندارد.

1 Spinner
2 Self- Control Scale
3 Tangney

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1402.12.2.10.6]

پیش از انجام رگرسیون چندمتغیری پیش فرض نرمال بودن به دلیل قرار داشتن مقدار کجی و کشیدگی در دامنه ۲± برای هیچ یک از متغیرها رد نشد. همچنین، مقدار دوربین واتسون ۱/۹۱۸ نشان از استقلال نسبی متغیرهای مستقل و به عبارت دیگر عدم ارتباط نمره‌های خطای متغیرهای مستقل با یکدیگر است و مقدار تورم واریانس برای پیش‌بینی وابستگی به شبکه‌های اجتماعی براساس الگوهای تعاملی خانواده (گفت و شنود، همنوایی)، خودکنترلی (از ۰/۱ بزرگتر) (همه کمتر از ۱۰) رعایت شده است. در جدول ۲ خلاصه مدل رگرسیونی چندگانه الگوهای تعاملی خانواده (گفت و شنود، همنوایی)، خودکنترلی در پیش بینی وابستگی به شبکه‌های اجتماعی ارائه شده است.

جدول۲. خلاصه نتایج معنی‌داری مدل رگرسیون برای پیش‌بینی وابستگی به شبکه‌های اجتماعی نوجوانان

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	R	R^2	دوربین واتسون	F	سطح معناداری
رگرسیون	۹۱۶۲/۲۸۰	۳	۰/۴۴۳	۰/۱۹۶	۱/۹۱۸	۲۰/۶۶۵	۰/۰۰۰۱
باقیمانده	۳۷۵۳۸/۶۳۹	۲۵۴					
جمع	۴۶۷۰۰/۹۱۹	۲۵۷					

با توجه به جدول ۲، R^2 محاسبه شده برابر ۰/۱۹۶ است به بیان دیگر ۱۹درصد واریانس وابستگی به شبکه‌های اجتماعی براساس الگوهای تعاملی خانواده (گفت و شنود، همنوایی)، خودکنترلی نوجوانان قابل پیش‌بینی است. نسبت F=۲۰/۶۶۵، P=۰/۰۰۰۱ محاسبه شده در سطح کمتر از ۰/۰۱ معنادار است. به منظور مشخص نمودن سهم متغیرهای پیش بین ضرایب رگرسیون محاسبه شد که نتایج آن در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳. خلاصه جدول ضرایب رگرسیون برای پیش‌بینی وابستگی به شبکه‌های اجتماعی نوجوانان

الگو	B	خطای استاندارد	Beta	آماره t	سطح معناداری	تحمل	عامل تورم واریانس
گفت و شنود	-۰/۴۹۲	۰/۰۶۸	-۰/۴۲۴	-۷/۲۲۷	۰/۰۰۰۱	۰/۹۲۰	۱/۰۸۷
همنوایی	۰/۰۴۸	۰/۰۷۸	۰/۰۳۶	۰/۶۱۷	۰/۵۳۸	۰/۹۳۵	۱/۰۷۰
خودکنترلی	-۰/۰۸۸	۰/۱۰۶	-۰/۰۴۷	-۰/۸۲۸	۰/۴۰۸	۰/۹۸۳	۱/۰۱۷

نتایج نشان می‌دهد از بین متغیرهای پیش‌بین، الگوی تعاملی گفت و شنود قادر به پیش‌بینی وابستگی به شبکه‌های اجتماعی است. آزمون معناداری t برای ضرایب رگرسیون در سطح کمتر از ۰/۰۱ معنادار است. الگوی تعاملی گفت و شنود (۰/۴۲۴-) با بتای بیان شده سهم یگانه‌ای در تبیین متغیر وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در نوجوانان، وقتی واریانس تبیین شده به وسیله همه متغیرهای دیگر کنترل شده باشد دارند. لازم به ذکر است که در این مدل الگوی تعاملی همنوایی و خودکنترلی قادر به پیش‌بینی وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در نوجوانان نیست.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف تعیین نقش پیش بین الگوهای تعاملی خانواده و خودکنترلی در وابستگی به شبکه‌های اجتماعی نوجوانان انجام شد. یافته به دست آمده نشان داد بین الگوی تعاملی گفت و شنود با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی رابطه مثبت معنادار و بین الگوی تعاملی همنوایی با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی رابطه منفی معناداری وجود دارد. اما بین خودکنترلی با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی رابطه معنادار وجود ندارد. همچنین نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد الگوی تعاملی گفت و شنود، وابستگی به شبکه‌های اجتماعی را پیش‌بینی می‌کند. اما الگوی تعاملی همنوایی و خودکنترلی قادر به پیش‌بینی وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در نوجوانان نیست.

یافته نخست پژوهش نشان داد بین الگوی تعاملی گفت و شنود با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی رابطه منفی معنادار و بین الگوی تعاملی همنوایی با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی رابطه مثبت معناداری وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش ولی‌نژاد و همکاران (۱۳۹۹) همسو و با نتایج پژوهش‌های فریرا و همکاران (۲۰۲۰)، بندر و همکاران (۲۰۲۰)، زین و همکاران (۲۰۱۸)، ولی‌نژاد و همکاران (۱۳۹۹)، صدری

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1402.12.2.10.6]

دمیرچی و همکاران (۱۳۹۹)، خانجانی و همکاران (۱۳۹۸) و کرامتی و همکاران (۱۳۹۸) همسو بود. در پاسخ به چرایی یافته به دست آمده می‌توان گفت: جهت‌گیری همنوایی به میزان تأکید خانواده بر همسانی ارزش‌ها، عقاید و نگرش‌ها اشاره دارد و منعکس‌کننده‌ی اطاعت فرزندان از والدین و وابستگی اعضا به یکدیگر است (بوهلر[1] و همکاران، ۲۰۲۲). همنوایی بالا با ساختار خانواده‌های سنتی که دارای سلسله مراتب هستند ارتباط دارد. در این خانواده‌ها روابط درون خانواده اهمیت بیشتری نسبت به روابط بیرون خانواده دارد و فرزندان مطابق میل والدین رفتار و علائق خود را فدای علائق والدین می‌کنند؛ در خانواده‌هایی با همنوایی زیاد که فضایی آزاد برای ابراز عقاید افراد وجود ندارد و اعضای خانواده نمی‌توانند هیجانات خود را به راحتی بروز دهند و در مورد آنها صحبت کنند؛ فرزندان گرفتار مشکلات هیجانی می‌شوند (جیائو[2] و همکاران، ۲۰۲۲). افرادی که نمی‌توانند با تجارب هیجانی خود کنار بیایند، درک کمتری از هیجانات خود دارند و توانایی ابراز مناسب هیجاناتشان را ندارند؛ کمتر می‌توانند بر هیجانات منفی خود غلبه کنند و برای تسکین و کاهش این احساسات منفی به سمت رفتار ناسازگارگرایش می‌یابند و یا ممکن است در مواجهه با شرایط استرس‌زا برای کاهش هیجانات منفی خود دچار استفاده‌ی افراطی از اینترنت و شبکه‌های اجتماعی شوند (بوهلر و همکاران، ۲۰۲۲). در مورد رابطه منفی معنادار بین الگوی تعاملی گفت و شنود با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی می‌توان گفت در این الگو به وضعیتی اشاره می‌شود که خانواده تا چه اندازه می‌تواند فضایی گرم و پذیرا برای اعضای خود ایجاد سازد که اعضا برای شرکت در بحث و تبادل نظر آزادانه درباره موضوعات گوناگون مشتاق شوند. در خانواده‌ای که الگوی تعاملی گفت و شنود بالاست اعضا به راحتی با یکدیگر تعامل دارند و افکار و احساسات شخصی خود را با یکدیگر به اشتراک می‌گذارند و تصمیمات خانوادگی با هم فکری تمام اعضا گرفته می‌شود (هورستمن و همکاران، ۲۰۱۸). در این خانواده‌ها والدین افکار و احساسات خود را با فرزندانشان در میان می‌گذارند، توجه آن‌ها را به انگیزه‌ها و احساسات سایرین جلب می‌کنند و ارتباطات خودانگیخته و آزادانه‌ای بین اعضای خانواده جریان دارد. فرزندان می‌آموزند که هیجانات خود و دیگران را درک کنند و توانایی ابراز هیجاناتشان را داشته باشند (ژو[3]و همکاران، ۲۰۲۲). از طرفی در خانواده‌های سالم که افراد مشکلاتشان را با یاری یکدیگر حل می‌کنند، روابط عاطفی مناسبی با یکدیگر و تقسیم نقشی منصفانه‌ای دارند، بدون محدود کردن آزادی‌های یکدیگر از هم مراقبت می‌کنند و والدین نسبت به فرزندانشان کنترلی در حد معقول دارند، میزان وابستگی به شبکه‌های اجتماعی کاهش می‌یابد؛ چراکه کارکرد سالم خانواده پرورش دهنده شخصیت سالم است (هورستمن و همکاران، ۲۰۱۸).

یافته دیگر پژوهش نشان داد بین خودکنترلی با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی رابطه معناداری وجود ندارد. این یافته مغایر و ناهمسو با نتایج پژوهش آذرپور و همکاران (۱۴۰۰)، مصطفائی (۱۴۰۰)، آگباریا (۲۰۲۱) بود. خودکنترلی انتخاب طبیعی رفتاری پسندیده در مقابل رفتار ناپسند است (آگباریا و نیچر[4]، ۲۰۱۸) و نیز توانایی کنترل احساسات، رفتار و افکار تحریک کننده به منظور انطباق با استانداردهای اجتماعی و کسب اهداف بلندمدت که در رشد مثبت نوجوانان نقش مثبتی دارد (ون‌پرویژن[5] و همکاران، ۲۰۱۸). بررسی جنبه‌های خودکنترلی، موجب گذر نوجوانان از چالش‌های بیولوژیکی و اجتماعی-هنجاری، افزایش رفتارهای خطرپذیر و پریشانی عاطفی است (لی[6] و همکاران، ۲۰۱۹). ون پرویژن و دیگران (۲۰۱۸) دو جنبه را برای خودکنترلی از یکدیگر متمایز کرده‌اند: خودکنترلی از جنبه شناختی که با توانایی تغییر و تمرکز بر توجه مشخص می‌شود. خودکنترلی از جنبه رفتاری که با مهار رفتار نامطلوب مشخص می‌شود. افرادی که خودکنترلی بالایی دارند آمادگی و حساسیت بالایی برای مواجهه با رخدادهای محیطی دارند، آن‌ها به سادگی احساسات خود را تجزیه و تحلیل کرده و سعی می‌کنند رفتار متناسب با اهداف و شرایط خود بروز دهند. این افراد به سادگی راه‌های جدیدی برای مقابله با مشکلات می‌آموزند. افراد دارای خودکنترلی بالا نه تنها قادر هستند پاسخ‌های حاصل از روابط اجتماعی خود را به عنوان بازخوردی از رفتار خود در اجتماع در نظر بگیرند، بلکه ظرفیت و توانایی بالایی برای ایجاد تغییر به منظور سازگاری بیشتر با محیط دارند. در مقابل افراد دارای خودکنترلی پایین، ظرفیت پایینی برای سازگار کردن رفتار خود با محیط دارند. افراد برای کنترل افکار ناخواسته یا اضطراب‌زا طیف وسیعی از راهبردها را استفاده می‌کنند. افکار پریشان کننده مزاحم که می‌توانند تکانه‌ها، تصورات و افکار ناخواسته و ناخوشایندی شکل دهند، تجربیاتی همه‌گیر و معمول هستند. در خصوص عدم رابطه معنادار بین خودکنترلی با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی و ناهمسویی آن با

1 Buehler
2 Jiao
3 Zhou
4 Agbaria, & Natur
5 Van Prooijen
6 Li

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1402.12.2.10.6]

پژوهش‌های پیشین به نظر می‌رسد دلیل این اختلاف می‌تواند تفاوت در جمعیت مورد مطالعه با تحقیقات قبلی باشد و نتایج به دست آمده ممکن است از نظر آماری در یک بازه زمانی معنادار باشد و در جاهای دیگر معنادار نباشد. دلیل دیگر این اختلاف ممکن است این باشد که گاهی اوقات وقتی این متغیرها در کنار هم قرار می‌گیرند و ترکیبی از متغیرها و تأثیر آنها بر یکدیگر اندازه‌گیری می‌شود، معنادار نخواهد شد.

به طور کلی با توجه به یافته‌های پژوهش می‌توان بیان کرد که وابستگی به اینترنت صرفاً یک مشکل فردی نیست، بلکه مشکلی است که خانواده مسئول آن است و این مشکل به واسطه الگوهای تعاملی خانواده می‌تواند ایجاد شود؛ و عوامل و الگوهای تعاملی خانواده نقش بسزایی در پیش‌بینی وابستگی به اینترنت در نوجوانان دارد. در واقع خانواده‌هایی که دچار الگوهای تعاملی منفی و عملکرد مختل و نامطلوب هستند، به شیوه‌های گوناگون نوجوان خود را به استفاده افراطی از اینترنت سوق می‌دهند.

این پژوهش با محدودیت‌هایی روبرو بوده است. در این مطالعه تنها نمونه‌ای از دانش‌آموزان نوجوان دختر در دامنه سنی ۱۷-۱۵ سال، و در یک شهرستان بررسی شدند، بنابراین تعمیم یافته‌ها به دیگر نوجوان با دامنه سنی دیگر، و نوجوانان پسر و سایر شهرها با محدودیت مواجه است. همچنین اجرای پژوهش با روش نمونه‌گیری در دسترس و بصورت اینترنتی با استفاده از شبکه‌های اجتماعی به دلیل شرایط ناشی از کرونا ویروس و در نتیجه امکان نظارت کم پژوهشگر بر نحوه اجرا محدودیت دیگری در پژوهش حاضر بود. بنابراین پیشنهاد می‌شود پژوهشی مشابه پژوهش حاضر در شرایط عادی بر روی نوجوانان دختر و پسر انجام شود تا بتوان به یک نتیجه قطعی‌تر دست یافت؛ در پژوهش‌های بعدی از روش‌های نمونه‌گیری تصادفی استفاده شود، و اجرای پژوهش به صورت حضوری و مداد-کاغذی انجام شود تا امکان کنترل و نظارت پژوهشگر میسّر گردد. همچنین پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی روش‌های پژوهشی متعدد در رابطه بین الگوهای تعاملی خانواده و خودکنترلی با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی را ترکیب کرد. به عنوان مثال مقایسه خودکنترلی در دو گروه نوجوانان وابسته و غیروابسته به شبکه‌های اجتماعی. به دست اندرکاران آموزش و پرورش بویژه مدیران مدارس پیشنهاد می‌شود در رابطه با نقش و اهمیت الگوهای تعاملی خانواده جلسات مشاوره‌ای با حضور روان‌شناسان و والدین دانش‌آموزان برگزار نمایند تا ضمن شناسایی نوع الگوی ارتباطی آنها، راهنمایی‌های لازم را در مورد نحوه دخالت و کنترل‌شان بر نوع، زمان و چگونگی استفاده از اینترنت فرزندانشان به والدین ارائه نمایند.

منابع

آذرپور، ز.، شکری، ا.، و خدایی، ع. (۱۴۰۰). نقش واسطه‌ای خودکنترلی در رابطه بین ویژگی‌های شخصیت و استفاده پرخطر و مشکل آفرین از اینترنت در دانشجویان دختر و پسر. *روانشناسی بالینی و شخصیت*، ۱۹(۱)، ۵۵-۴۱. https://doi.org/10.22070/cpap.2021.7223.0

خانجانی، م.، قنبری، ف.، و نعیمی، ا. (۱۳۹۸). بررسی ارتباط کارکرد خانواده، سبک دلبستگی و سبک‌های تربیتی والدین با اعتیاد به اینترنت در نوجوانان. *فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۱۰(۳۷)، ۱۴۲-۱۲۱. https://doi.org/10.22054/qccpc.2019.26576.1655

صدری دمیرچی، ا.، درگاهی، ش.، قاسمی جوبنه، ر.، و اعیادی، ن. (۱۳۹۹). نقش تاب‌آوری ادراک شده خانواده و تنظیم هیجان در پیش بینی اعتیاد به اینترنت دانش‌آموزان. *روانشناسی مدرسه*، ۹(۱)، ۶۸-۵۴. https://doi.org/10.22098/jsp.2020.903

علوی، س.، اسلامی، م.، مرآتی، م.، نجفی، م.، جنتی فرد، ف.، و رضاپور، ح. (۱۳۸۹). ویژگی های روان سنجی آزمون اعتیاد به اینترنت یانگ. *علوم رفتاری*، ۴(۳)، ۱۸۹-۱۸۳. https://www.sid.ir/paper/129781/fa#downloadbottom

کرامتی، م.، نعمتی، ط.، و نسیمی، س.ع. (۱۳۹۸). بررسی رابطه پایگاه فرهنگی و اقتصادی خانواده و میزان گرایش به فضای مجازی با انحرافات اخلاقی. *مطالعات اسلامی در حوزه سلامت*، ۳(۳)، ۱۶-۱. http://mes.nahad.ir/article_885.html

کوروش‌نیا، م.، و لطیفیان، م. (۱۳۸۶). بررسی روایی و پایایی ابزار تجدیدنظر شده الگوهای ارتباطات خانواده. *خانواده پژوهی*، ۳(۱۲)، ۸۷۵-۸۵۵. https://jfr.sbu.ac.ir/article_95009.html

مصطفائی، ع. (۱۴۰۰) مقایسه خودکنترلی، کیفیت خواب، جنسیت و وضعیت اقتصادی در بین دانش‌آموزان کاربر بازی‌های آنلاین مشکل ساز و غیرمشکل ساز. *مدیریت ارتقای سلامت*، ۱۰(۳)، ۴۳-۳۰. http://jhpm.ir/article-1-1238-fa.html

مرادی، ر.، رشیدی، ک.، کرزبر، ا.، پیرزاد، ش.، . بیرجندی، م. (۱۳۹۸). ارتباط بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مبتنی بر موبایل و وضعیت روابط اجتماعی دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی لرستان در سال ۱۳۹۶. *سلامت اجتماعی*، ۶(۲)، ۱۹۵-۱۸۶. https://doi.org/10.22037/ch.v6i2.21932

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1402.12.2.10.6]

منصوری، م.، و فرهادی، ه. (۱۳۹۸). رابطه اعتیاد به بازی‌های رایانه‌ای، اضطراب اجتماعی و هیجان خواهی با عملکرد تحصیلی نوجوانان: نقش تعدیل کنندگی خودکنترلی. *فن آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی*، ۹(۳)، ۱۱۷-۹۷. https://ictedu.sari.iau.ir/article_667552.html

موسوی، س. و. (۱۳۹۹). شیوع اعتیاد به اینترنت و وضعیت استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در نوجوانان و جوانان ایرانی در سال ۱۳۹۷. *طب نظامی*، ۲۲(۳)، ۲۸۱-۲۸۸. http://militarymedj.ir/article-1-2323-fa.html

موسوی مقدم، س.ر.، هوری، س.، امیدی، ع.، و ظهیری خواه، ن. (۱۳۹۴). بررسی رابطه هوش معنوی با خودکنترلی و مکانیسم‌های دفاعی در دانش‌آموزان دختر سال سوم متوسطه. *علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی*، ۲۵(۱)، ۶۴-۵۹. http://tmuj.iautmu.ac.ir/article-1-907-fa.html

ولی‌نژاد، ف.، مرادی، ک.، و اکبری، م. (۱۳۹۹). رابطه بین الگوهای ارتباطی خانواده و راهبردهای تنظیم شناختی هیجان با اعتیاد به اینترنت در دانش‌آموزان دختر دوره اول متوسطه دبیرستان‌های دولتی شهر خرم‌آباد. *مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی*، ۶(۱)، ۱۰۳-۹۱. https://irijournals.ir/journals/06-Psychology/v6-i1-spring99/paper9.pdf

Agbaria, Q. (2021). Internet addiction and aggression: The mediating roles of self-control and positive affect. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 19(4), 1227-1242. https://doi.org/10.1007/s11469-019-00220-z

Bender, P. K., Kim, E. L., & Gentile, D. A. (2020). Gaming disorder in children and adolescents: risk factors and preventive approaches. *Current Addiction Reports*, 7(4), 553-560. https://doi.org/10.1007/s40429-020-00337-5

Brand, M., Stark, R., & Klucken, T. (2021). DFG-Research Unit (FOR) 2974 "Affective and cognitive mechanisms of specific Internet-use disorders (ACSID)". *Neuroforum*, 27(4), 233-236. https://doi.org/10.1515/nf-2021-0024

Buehler, E. M., Crowley, J. L., Peterson, A. M., & Jackl, J. A. (2022). Family communication patterns, mediated communication, and well-being: A communication interdependence perspective on parent–adult child relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 02654075221145628.https://doi.org/10.1177/02654075221145628

Di Tommaso, G., Gatti, M., Iannotta, M., Mehra, A., Stilo, G., & Velardi, P. (2020). Gender, rank, and social networks on an enterprise social media platform. *Social Networks*, *62*, 58-67. https://doi.org/10.1016/j.socnet.2020.02.007

Dongyun, M., Ni'na, L., & Yao, G. (2018). Relationship between impulsive personality traits and cognitive function in college students with internet addiction disorder. *China Journal of Health Psychology*, 1, 029. http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTotal-JKXL.201801029.htm

Ferreira, F. D. M., Bambini, B. B., Tonsig, G. K., Fonseca, L., Picon, F. A., Pan, P. M., ... & Gadelha, A. (2020). Predictors of gaming disorder in children and adolescents: a school-based study. *Brazilian Journal of Psychiatry*, 43, 289-292. https://doi.org/10.1590/1516-4446-2020-0964

Fitzpatrick, M. A. (2004). Family communication patterns theory: Observations on its development and application. *Journal of Family communication*, 4(3-4), 167-179. Retrieved from: https://doi.org/10.1080/15267431.2004.9670129

Gillebaart, M. (2018). The 'Operational' Definition of Self-Control. *Frontiers in Psychology*, 9, 1-5. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01231

Griffiths, M.D. (2018). Conceptual issues concerning internet addiction and internet gaming disorder: Further critique on ryding and kaye 2017. *International journal of mental health and addiction*, 16, 233–239. https://doi.org/10.1007/s11469-017-9818-z

Hadlington, L. (2017). Human factors in cybersecurity; examining the link between Internet addiction, impulsivity, attitudes towards cybersecurity, and risky cybersecurity behaviours. *Heliyon*, 3(7), e00346. https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2017.e00346

Horstman, H. K., Schrodt, P., Warner, B., Koerner, A., Maliski, R., Hays, A., & Colaner, C. W. (2018). Expanding the conceptual and empirical boundaries of family communication patterns: The development and validation of an expanded conformity orientation scale. *Communication Monographs*, 85(2), 157-180. https://doi.org/10.1080/03637751.2018.1428354

Jain, A., Sharma, R., Gaur, K. L., Yadav, N., Sharma, P., Sharma, N., Khan, N., Kumawat, P., Jain, G., Maanju, M., Sinha, K. M., & Yadav, K. S. (2020). Study of internet addiction and its association with depression and insomnia in university students. *Journal of Family Medicine and Primary Care*, 9(3), 1700-1706. 10.4103/jfmpc.jfmpc_1178_19

Jia, L., Hirt, E. R., & Fishbach, A. (2019). Protecting an important goal: When prior self-control increases motivation for active goal pursuit. *Journal of Experimental Social Psychology*, 85, 103875. https://doi.org/10.1016/j.jesp.2019.103875

Jiao, J., Wang, J., & Fu, X. (2022). Family communication patterns and young adults' trait autonomy over time. *Personal Relationships*, 29(3), 416-424. https://doi.org/10.1111/pere.12440

Kim, Y., Park, J. K,. Kim, S. B,. Jun, I. K,. Lim, Y.S. & Kim, J.H. (2010). Effect of internet addiction on lifestyle and dietary behavior of Korean adolescens. *Nutr Res prac*, 4(1), 51-57. https://doi.org/10.4162/nrp.2010.4.1.51

Koerner, A. F., & Fitzpatrick, M. A. (2002). Toward a theory of family communication. *Communication theory*, 12(1), 70- 91. https://doi.org/10.1111/j.1468-2885.2002.tb00260.x

Maduku, D. K., & Abu-Shanab, E. A. (2022). Drivers of Social Media Networking Site Continuance Intention in Jordan and South Africa: Do National Cultural Differences Matter?. *International Journal of E-Services and Mobile Applications (IJESMA)*, 14(1), 1-29. https://doi.org/10.4018/IJESMA.295961

Man Sally, L. (2006). *Prediction of Internet Addiction For Undergraduates In Hong Kong*. Honk Kong Baptist University. https://libproject.hkbu.edu.hk/trsimage/hp/03007154.pdf

Mathew, K. M., Regmi, B., & Lama, L. D. (2018). Role of Family in Addictive Disorders. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*, 22(1), 65-75. https://www.researchgate.net/profile/Mathew-Kj/publication/326059939_Role_of_Family_in_Addictive_Disorders/links/5b35f7ed4585150d23e0b195/Role-of-Family-in-Addictive-Disorders.pdf

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1402.12.2.10.6]

Moilanen, K. L., DeLong, K. L., Spears, S. K., Gentzler, A. L., & Turiano, N. A. (2021). Predictors of initial status and change in self-control during the college transition. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 73, 101235. https://doi.org/10.1016/j.appdev.2020.101235

Neverkovich, S. D., Bubnova, I. S., Kosarenko, N. N., Sakhieva, R. G., Sizova, Z. M., Zakharova, V. L., & Sergeeva, M. G. (2018). Students' internet addiction: study and prevention. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 14(4), 1483-1495. https://doi.org/10.29333/ejmste/83723

Nie, J., Li, W., Wang, P., Wang, X., Wang, Y., & Lei, L. (2019). Adolescent type D personality and social networking sites addiction: A moderated mediation model of restorative outcomes and affective relationships. *Psychiatry research*, 271, 96-104. https://doi.org/10.1016/j.psychres.2018.11.036

Nwokolo, C., & Osemwegie, I. G. (2021). Relationship Between Family Communication Patterns and the Self- esteem of in-school adolescents on secondary schools in edo south senatorial zone, edo state. *International Journal of Education Humanities and Social Science*, 4(03), 103-113. https://ijehss.com/uploads2021/EHS_4_260.pdf

Palm, M. H., Latendresse, S. J., Chung, T., Hipwell, A. E., & Sartor, C. E. (2021). Patterns of bi-directional relations across alcohol use, religiosity, and selfcontrol in adolescent girls. *Addictive Behaviors*, 114, 106739. https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2020.106739

Rai, T. S. (2019). Higher self-control predicts engagement in undesirable moralistic aggression. *Personality and individual differences*, 149, 152-156. https://doi.org/10.1016/j.paid.2019.05.046

Robayo-Tamayo, M., Blanco-Donoso, L. M., Román, F. J., Carmona-Cobo, I., Moreno-Jiménez, B., & Garrosa, E. (2020). Academic engagement: A diary study on the mediating role of academic support. *Learning and Individual Differences*, 80, 101887. https://doi.org/10.1016/j.lindif.2020.101887

Rumpf, H.J., Brandt, D., Demetrovics, Z., Billieux, J., Carragher, N., Brand, M., Bowden-Jones, H., Rahimi-Movaghar, A., Assanangkornchai, S., Glavak-Tkalic, R., Borges, G., Lee, H., Rehbein, F., Fineberg, N., Mann, K., Potenza, M., Stein, D., Higuchi, S., King, D., Saunders, J., & Poznyak, V. (2019). Epidemiological Challenges in the Study of Behavioral Addictions: a Call for High Standard Methodologies. *Current Addiction Reports*, 6(3), 331-337. https://doi.org/10.1007/s40429-019-00262-2

Sinha, N. K., Kumar, P., Kumar, S., & Priyadarshi, P. (2021). Problematic Internet Use and Psychosocial Well-being: Role of Mindfulness Mediated by Self-Control and Negative Affect. *IIM Kozhikode Society & Management Review*, 10(1), 99-112. https://doi.org/10.1177/2277975220965346

Tangney, J. P., Baumeister, R. F., & Boone, A. L. (2004). High self-control predicts good adjustment, less pathology, better grades, and interpersonal success. *Journal of Personality*, 72(2), 271-324. https://asset-pdf.scinapse.io/prod/2134077691/2134077691.pdf

Wiederhold, B. K. (2018). Stop scrolling, start living: the growing reality of internet addiction disorder. *Cyberpsychology, behavior and social networking*, 21(5), 279-280. https://doi.org/10.1089/cyber.2018.29111.bkw.

Xin, M., Xing, J., Pengfei, W., Houru, L., Mengcheng, W., & Hong, Z. (2018). Online activities, prevalence of Internet addiction and risk factors related to family and school among adolescents in China. *Addictive behaviors reports*, 7, 14-18. https://doi.org/10.1016/j.abrep.2017.10.003

Zhou, H. Y., Zhu, W. Q., Xiao, W. Y., Huang, Y. T., Ju, K., Zheng, H., & Yan, C. (2022). Feeling unloved is the most robust sign of adolescent depression linking to family communication patterns. *Journal of Research on Adolescence*. https://doi.org/10.1111/jora.12813

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-13]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1402.12.2.10.6]